

ДОСЛІДЖЕННЯ ДОЗВІЛЛЯ І ВІДПОЧИНКУ У КОНТЕКСТІ СТАНОВЛЕННЯ ІСТОРІЇ ПОВСЯКДЕННЯ В УКРАЇНІ

Іван Ковальчук

*кандидат історичних наук, молодший науковий співробітник
відділу історії України другої половини ХХ ст.
Інституту історії України НАН України*

Із становленням історії повсякдення пов'язана зміна перспективи дослідження. У західній історичній науці дослідження з історії повсякдення ведуться у межах історичної антропології, а саме таких її напрямів, як історія ментальності, нова культурна історія, мікроісторія, локальна історія, історія знизу, міська історія, тендерна історія, історія сім'ї та інших. Представники цих напрямів вивчають побут, соціальну поведінку, настрої, менталітет простих людей. Окремий предмет розгляду становлять дозвілля і відпочинок як елементи побуту. Проте представники соціальних низів, які є об'єктом уваги дослідників повсякдення, майже не залишили документів. Архівні матеріали - це матеріали про них, але не їхні за походженням. Тому важливе значення для конституювання предмету дослідження мають перш за все теоретичні та описові праці.

На теренах СНД підходи історичної антропології активно почали впроваджуватися в історичну науку в 1990-х рр., що засвідчила поява низки періодичних видань, у яких висвітлювалися питання історії повсякденності: «Соціум», «Україна ХХ ст.: культура, ідеологія, політика» (Україна), «Одиссей. Человек в истории», «Социальная история», «Казус (Индивидуальное и уникальное в истории)» (Росія) та інші.

Серед науковців, чий внесок у дослідження радянської повсякденності 1940-х - 1950 рр. видається найбільш вагомим, варто відзначити російську дослідницю О. Ю. Зубкову. Головна проблема, яку висвітлила авторка у своїй монографії - це громадська думка, комплекс надій, ілюзій та настроїв радянських людей після війни.

В Україні цією проблематикою на сьогоднішній день займається значне коло дослідників. Останніми роками захищено ряд дисертацій, зокрема це роботи О. Д. Ісайкіної, В. М. Вовка, М. С Герасимової та інших. Співробітники відділу історії України другої половини ХХ століття Інституту історії України НАН України опублікували колективну монографію «Повоєнна Україна: нариси соціальної історії (друга половина 1940-х - середина 1950-х рр.)», де у розрізі теоретичних пошуків виразно розглянуті основні теми історії повсякдення.